

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.787/2017/5.szám

A Szegedi Ítéltábla a ...Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Lantos Bálint ügyvéd) által képviselt **felperes neve, felperes lakcíme** szám alatti lakos felperes által – a **felszámolószervezet neve** felszámoló (ügyintéző: **jogtanácsos neve jogtanácsos felszámoló székhelye**) által képviselt **I. r. alperes neve „f.a.” I. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű I. r., és a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **II.rendű alperes neve II. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű II. r. alperesek ellen tisztességtelen szerződési kikötés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2017. július 5. napján kelt 8.P.20.197/2017/10. sorszámú ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. r. és II. r. alperesnek személyenként 15.000,- (Tízenötezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes jogelődje, **felperesi jogelőd neve**, mint adós kölcsönszerződést kötött az I. r. alperessel 2008. március 20. napján, melyből származó követelését az I. r. alperesi hitelező a II. r. alperesre engedményezte 2011. június 20. napján.

A kölcsönszerződést a felek számon közjegyzői okiratba foglalták. A kölcsönszerződés alapján az I. r. alperes 4.800.000,- Ft összegű CHF alapú kölcsönt nyújtott felperes jogelődjének ingatlan vásárlás és részben szabad felhasználás céljából.

A szerződés 8.2. pontja szerint: „A kintlévőség és járulékai mindenkor összegének megállapítása szempontjából a hitelező üzleti könyvei, és akár elektronikus, akár írott formában vezetett nyilvántartásai az irányadóak. Adós tudomásul veszi, hogy tekintettel jelen közokirat közvetlen bírósági végrehajthatóságára a hitelező felé fennálló tartozás és járulékai mértékét csak külön peres eljárásban vitathatja”.

A Fővárosi Bíróságon 15.G.41.074/2010. szám alatt per volt folyamatban a **másik per felperesének neve** felperes és jelen per I. r. alperese, mint alperes között általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt. A perben született ítélet indokolása szerint az alperes az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 3. § (1) bekezdés b) pontja alá tartozó pénzkölcsön nyújtását végzi, pénzügyi szolgáltatási tevékenység keretében az engedélyezett pénzügyi szolgáltatást ingatlanok megvásárlásának finanszírozása vagy ingatlanok fedezete mellett szabad felhasználására pénzeszközök nyújtására, üzletági korlátozással végezheti. Az alperes a fogyasztókkal kötött szerződéseket általános szerződési feltételeként hitelezési üzletszabályzatot, közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés mintát és hirdetményt használ.

Ebben a perben a felperes az alperes által alkalmazott üzletszabályzat meghatározott pontjainak, mint általános szerződési feltételek érvénytelenségének a megállapítását kérte valamennyi félre kiterjedő hatállyal, továbbá az alperes által használt kölcsönszerződés megjelölt pontjai érvénytelenségének megállapítását kérte szintén valamennyi szerződő félre kiterjedő hatállyal. Ezen per tárgyát nem képezte a jelen per tárgyát képező kölcsönszerződés 8.2. pontja.

A felperes keresetében a perbeli kölcsönszerződés 8.2. pontja semmisségének a megállapítását kérte a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a 18/1999. (II.05.) Korm.rendelet (R.) a), j) és b) pontjára figyelemmel.

A kikötés azért tisztességtelen, mert egyoldalúan a fogyasztó hátrányára változtatja meg a bizonyítási terhet, azt a fogyasztóra telepíti. Ebben a kikötésben alávetette magát az alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak és ezzel lemondott annak lehetőségéről, hogy jogvita esetén kétségbe vonja az alperes által meghatározott tartozás összegét. Ezért a követelés összegét csak az alperes jogosult meghatározni, és közjegyző előtt közokiratba foglaltatni. A perbeli kikötés kizárólag az alperesi nyilvántartást tekinti hitelesnek, tartozásának meghatározásakor. Ezen túl az alperesi bankot egyoldalúan jogosítja azon, a végrehajtás szempontjából lényeges kérdések (jogalap, összezszerűség) megállapítására, amit egyébként egy bizonyítási eljárás keretében kellene, hogy realizálódjon.

Az R. 1. § (1) bekezdés a) pontjába pedig azért ütközik, mert a bank számára azt teszi lehetővé, hogy az ő tényleges teljesítésétől függetlenül határozza meg a vele szerződő kötelezettségét. Utóbbinak nincs lehetősége a tartozáselismerő nyilatkozat befolyásolására, azt alperes egyedül határozhatja meg.

A bizonyítási terhet jogszerűtlenül a fogyasztó hátrányára megfordító rendelkezés kiesik a szerződésből, tisztességtelenség, semmisség miatt, így az arra vezet, hogy nem ró kötelezettséget a felekre. A hivatkozott szerződési pont érvénytelenségének megállapítása esetén nincs számszerűsíthető jogkövetkezmény.

Az I. r. alperes arra hivatkozással, hogy engedményezés folytán a kölcsönszerződésből eredő követelés jogosultja a II. r. alperes, érdemi nyilatkozatot a kereseti kérelemre nem tett.

A II. r. alperes érdemi ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy jelen per tárgyát képező ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt más bíróság előtt már folyamatban volt per és annak tárgyában jogerős ítéletet hoztak. A Fővárosi Bíróság 2011. április 22. napján kelt 15.G.41.074/2010/25. sorszámú és 33. számon kiegészített döntésében megállapította az I. r. alperes által használt hitelezési üzletszabályzat, valamint az általa az egyes szerződéskötéseknél alkalmazott közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés-minta egyes rendelkezéseinek a tisztességtelenségét és ezáltal érvénytelenségét, valamennyi szerződő félre kiterjedő hatállyal.

Másodlagosan a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a Fővárosi Bíróság a hivatkozott perben az általa alkalmazott minden egyes szerződéses rendelkezés érvénytelenségét és tisztességtelenségét részletesen vizsgálta, azokat nem találta tisztességtelennek, és ezáltal érvénytelennek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság II. r. alperes által hivatkozott ítéletében valóban az I. r. alperes által alkalmazott kölcsönszerződést, valamint alperesi üzletszabályzatot vizsgálta, azonban a pernek nem volt tárgya a jelen per tárgyát képező szerződés 8.2. pontja.

A keresettel támadott kölcsönszerződés 8.2. pontját az alábbi indokok miatt nem találta tisztességtelennek.

Kétségtelen tény, hogy csak az alperesi pénzügyintézet rendelkezik olyan infrastruktúrával, nyilvántartásokkal, hogy a kölcsön folyósítására és törlesztésére vonatkozó adatokat kezelje és erről a felperes, mint adós rendszeresen tájékoztatni köteles. A szerződéskötő felek a kölcsönszerződést közjegyzői okiratba foglalták, ezzel tulajdonképpen maga a felperes jogosította fel, mint adós az I. r. alperest, illetőleg a II. r. alperest arra, hogy mint pénzügyintézet a közvetlen végrehajtást megindítsa.

A bírósági végrehajtásról szóló 1993. évi LIII. törvény (Vht.) 21. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróság végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza – többek között – a kötelezettség mennyiségét (összegét). A végrehajtást kérő jogszabályi kötelezettsége az összeg megjelölése, ez pedig értelemszerűen nem történhet másként, mint saját adatai nyilvántartása alapján. Nem történne ez másként abban az esetben sem, ha a felek közötti szerződés nem tartalmazná a felperes által sérelmezett kikötést. A végrehajtást kérő köteles megjelölni a végrehajtani kívánt követelés összegét és ebben az esetben a közjegyző, illetőleg a bíróság nem vizsgálja és nem is vizsgálhatja, mint ahogyan azt sem, hogy a végrehajtást kérő pontosan milyen adatokra alapozva jelölte meg azt. Ez a kötelezettség pedig jogszabályon és nem a sérelmezett szerződéses kikötésen alapul.

A végrehajtási záradékkal ellátott közokiratba foglalt követelés közvetlenül is végrehajtható, de ez a felperes számára nem okoz jogsérelmet, mert a számára szükséges jogvédelmet a jogszabály biztosítja egyrészt nemperes eljárás keretében (Vht. 41., 46. §), illetőleg a Pp. 366. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per megindításának lehetőségével. A felperes által támadott kikötés elfogadása tehát nem eredményezett olyan helyzetet, hogy a felperes lemondott volna arról a lehetőségről, hogy tartozása összegét kétségbe vonhassa. A közjegyzői okiratba foglalt közvetlen végrehajthatóság pedig nem a felperes által kifogásolt szerződéses kikötésen alapul, hanem jogszabályon, erre tekintettel pedig a közvetlen végrehajthatóság, illetve annak jogkövetkezménye a perbeli szerződéses kikötés hiányában is ugyanazok lennének.

Ezért sem a tartozás összegének meghatározása egy esetleges végrehajtás esetén, sem a közvetlen bírósági végrehajtás elrendelésének lehetősége nem a felperes által sérelmezett szerződési feltételen alapul. A felperest hátrány nem éri, mivel ez a szerződéses kikötés nem befolyásolja sem a végrehajtandó követelés létrejöttét, sem a tartozás összegét, sem a végrehajtás módját. Amennyiben a felek szerződése nem tartalmazta volna a szerződéses pontot, úgy értelemszerűen a Ptk. és Vht. rendelkezései érvényesültek volna. Ugyanezen indokoknál fogva nem alapos a felperes hivatkozása az R. 1. § (1) bekezdés b) pontjára sem, mert perbeli esetben nincs szó arról, hogy kizárólag az alperesi pénzügyintézet lenne jogosult annak megállapítására, hogy az adós teljesítése szerződésszerű volt-e.

A felperes az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében annak megváltoztatásával a keresetének történő helyt adást kérte, mert az elsőfokú ítéletben írtakkal ellentétben a támadott szerződéses rendelkezés az R. 1. § (1) bekezdés a), b), j) pontjaiba ütközik.

Fenntartotta, hogy a támadott szerződéses rendelkezés egyértelműen megfordítja a bizonyítás terhét a fogyasztó hátrányára. Hivatkozott a Debreceni Ítéltábla BDT2015.3420. szám alatt közzétett eseti döntésére, mely eszerint a kikötés következménye az, hogy a hitelező dönt az adós szerződésszerű teljesítéséről, a kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára megváltoztatja. A szerződéses kikötésen alapuló, közjegyzői okirat közokirati jellege folytán a bank fogyasztói szerződésen alapuló fogyasztóval szembeni igényérvényesítés esetén a bizonyítási kötelezettségre és teherre vonatkozó Pp. 3. § (3) és 164. §(1) bekezdésében foglalt általános szabályok nem érvényesülnek. A Pp. 195. §-ának (1) bekezdése alapján a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított okiratok és tények valóságát, az adós tartozásának tényét és a tartozás mértékét, mellyel szemben az adós kényszerül a (6) bekezdés szerint ellenbizonyításra annak igazolására, hogy a közokiratba foglalt tény, azaz a bankkal szembeni tartozásának ténye vagy összege nem felel meg a valóságnak.

Hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.005/2015/5/III. számú határozatára, a BDT2015.3420., valamint 2017.3629. sorszám alatti eseti döntésekre.

A II. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés keresettel támadott 8.2. pontja azért nem minősül tisztességtelen szerződési kikötésnek, mert csak a pénzügyintézet rendelkezik olyan infrastruktúrával, nyilvántartásokkal, hogy a kölcsön folyósítására és törlesztésére vonatkozó adatokat kezelje. Az adós nem szerződésszerű teljesítése esetén pedig a hitelező a követelése érvényesítése körében köteles jogszabálynál fogva a megindítandó végrehajtási eljárásban pontosan meghatározni a végrehajtani kívánt követelés összegét, melynek a saját maga által vezetett nyilvántartás adatai alapján tud eleget tenni. A hitelező a végrehajtás megindításakor köteles pontos számszaki adatokat közölni a bírósággal, közjegyzővel, végrehajtóval. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság továbbá azt is, ha és amennyiben a szerződés nem tartalmazná a 8.2. pontot, akkor a hitelező fenti törvényi kötelezettsége akkor is fennállna és a számszaki adatokat ezen szerződéses pont hiányában sem tudná máshonnan megállapítani, csak saját nyilvántartásából. Egyetértett azzal az elsőfokú megállapítással is, hogy a 8.2. második mondata nem zárja el a felperest attól, hogy tartozásának összezszerűségét akár a folyamatban levő végrehajtási eljárásban bármikor, nemperes eljárásban a Vht. alapján, vagy akár peres eljárásban a Pp. alapján vitassa. Ezt igazolja az is, hogy a felperes már indított jelen kölcsöntartozása folytán végrehajtás megszüntetése iránt peres eljárást, melyben előterjesztett keresetét a bíróság elutasította (Szolnoki Járásbíróság 12.P.20.568/2016/22. és Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.023/2017/4.).

Másodszorban előadta azt is, hogy az elsőfokú eljárásban hivatkozott polgári peres eljárásban a Fővárosi Bíróság az I. r. alperes által alkalmazott minden egyes szerződéses rendelkezés érvénytelenségét és tisztességtelenségét vizsgálta, és az I. r. alperest képviselő felszámoló által közzétett hirdetmény tartalma szerint a Fővárosi Bíróság nem találta tisztességtelennek, érvénytelennek a jelen perben a felperes által a per tárgyává tett szerződéses rendelkezést, ezért a Pp. 157. § a) pontja bekezdése alapján jelen per megszüntetésére volt lehetősége az elsőfokú bíróságnak tekintettel arra, hogy ugyanazon jog iránt más bíróság előtt már volt folyamatban per és annak tárgyában jogerős ítéletet hoztak.

A fellebbezés **nem alapos.**

A per alapjául szolgáló közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés a kölcsönbevevő felperesi jogelőd és az I. r. alperes között ingatlanvásárlás és részben szabad felhasználás céljából került megkötésre. Ezért az a Ptk. 685. § e) pont értelmező rendelkezése, valamint a Hpt. 2. sz. melléklet III/5. pontja alapján fogyasztó által kötött fogyasztói szerződésnek minősül.

A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta kikötés tisztességtelensége esetén a semmiségi ok következményét írja elő. Erre a fogyasztó saját érdekében hivatkozhat. Perbeli esetben a felperesi fogyasztó a per alapjául szolgáló kölcsönszerződés 8.2. pontja szerinti feltétel érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy az az R. 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjába ütközik.

Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítélete elleni fellebbezésében a felperes fenntartotta, hogy a keresetében támadott szerződéses rendelkezés a fogyasztó hátrányára fordítja meg a bizonyítási terhet, ezért az az R. 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján érvénytelen.

Az ítéltáblának elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a per tárgyát képező szerződéses kikötés a Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozás elismerése esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert

tartozása nem áll fenn (BH1991.439.). A fél nyilatkozatához – figyelemmel az EBH2000.309. szám alatt közzétett határozatra is – a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyen már fennálló, összecszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés ilyenek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai.

A keresettel támadott szerződéses rendelkezés szövegéből az következik, hogy az I. r. alperesi pénzügyintézet köteles vezetni a felperesi adós tartozását, azt üzleti könyveiben tartja nyilván és igényérvényesítéskor a bank a saját könyveiben szereplő adatokra hivatkozhat. Ez önmagában azonban nem azonos a gyakorlatban előforduló azon esettel, amikor az adós ezen túl azt is kijelenti, hogy a banknál vezetett számlák a bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja, ezáltal a jövőre nézve egy a szerződéskötéskor még meg sem határozható tartozást előre ismer meg. Az ilyen biankó tartozáselismerésre alapított közjegyzői ténytanúsítvány kiállítás lehetőségének kikötése a bírói gyakorlat szerint tisztességtelen, mert a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó hátrányára, neki kell ugyanis bizonyítania ilyen esetben, hogy a közokiratba foglalt adat, tény, a bank által kimutatott tartozás nem felel meg a valóságnak (BDT2015.3420., BDT2017.3629.).

Jelen esetben alkalmazott szerződési kikötés azonban ettől eltér. Nem tartalmaz kifejezett szabályt arra vonatkozóan, hogy a felperesi adós a bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja, illetőleg arra nézve sem tartalmaz szabályt, hogy a bank üzleti könyveivel szemben a felperesi adóst terhelné a bizonyítás, azaz a bizonyítási terhet nem fordítja meg.

A kölcsönszerződés jogi természetéből adódik, hogy a kölcsönadó nyilvántartást vezet a kölcsönvevő törlesztéséről és aktuálisan még fennálló tartozásáról. Az adós a bank könyveiben bármikor fennálló tartozás összegét előre nem ismerte el. Az ezt szabályozó jogi háttérként utal az ítéltábla a Hpt. 275. § (1) bekezdésére, mely szerint folyamatos szerződések esetén a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél részére legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés megszűnését követő 30 napon belül egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást (kivonat) küldeni. A (2) bekezdés szerint a kimutatás – az üzletszabályzat vagy szerződés eltérő rendelkezése hiányában – elfogadottnak kell tekinteni. Az ügyfél a kézbesítéstől számított 60 napon belül írásban nem emel kifogást, ez nem érinti a követelés érvényesíthetőségét.

Ebből következően tehát az I. r. alperesi pénzügyintézetnek kell könyveiben nyilvántartania a tartozást, ezt a kimutatott tartozást az adós vitathatja, így sérelmezheti, hogy valamely befizetését nem számolták el, vagy rossz időszakra számolták el azt. Mindez azt is jelenti, ha a fogyasztó fél kifogást emel és kétségessé teszi valamely konkrét elszámolási elemet, akkor a banknak kell bizonyítania a kimutatás helytállóságát, számszerű pontosságát. Ilyen elszámolási vita esetén a végrehajtási perben a bíróság az alperesi bank kimutatását legfeljebb okirattal alátámasztó nyilatkozatnak tekintheti, mely konkrét felperesi kifogások esetén további bizonyításra szorul, a bizonyítási kötelezettség ilyen esetben továbbra is a bankot terheli.

Ezért a felperes által támadott szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordította meg, ezért az R. 1. § j) pontja alapján annak tisztességtelensége sem állapítható meg.

Az ítéltábla megállapította azt is, hogy a keresettel támadott szerződéses kikötés érvénytelensége a felperes által hivatkozott R. 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem állapítható meg. Ezen jogszabályhely szerint akkor van lehetőség a tisztességtelenség megállapítására, ha az kizárólagosan

a fogyasztóval szerződő felet, tehát perbeli esetben az I. r. alperest jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A szerződéses kikötés azonban ilyen tartalmat nem hordoz. A támadott kikötés az R. 1. § (1) bekezdés a) pontjába sem ütközik, mert annak olyan tartalom nem tulajdonítható, hogy az alperest egyoldalúan jogosítja a szerződés bármely feltételének értelmezésére.

Az ítéletábra utal arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen döntött, amikor a II. r. alperes kérelme ellenére a pert nem szüntette meg a Fővárosi Bíróság előtt folyamatban volt perre tekintettel. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Fővárosi Bíróság 15.G.41.074/2010/25. sorszámu és 33. szám alatt kiegészített ítéletében az I. r. alperes által használt hitelezési üzletszabályzat, valamint az általa az egyes szerződéskötéseknél alkalmazott közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződési minta egyes rendelkezéseinek tisztességtelenségét és ezáltal érvénytelenségét állapította meg valamennyi félre kiterjedő hatállyal, azonban ezen ítéletben a jelen szerződés 8.2. pontjának érvénytelenségének megállapítására nem került sor, erre tekintettel a II. r. alperes permegszüntetésre vonatkozó kérelme megalapozatlan volt.

A fentiek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolás kiegészítésével a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az indokolás kiegészítésével helybenhagyta.

A sikertelen fellebbezést előterjesztő felperes az általa lerótt fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján viseli, valamint ugyanezen törvényhely alapján köteles a fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő I. és II. r. alpereseknek személyenként a jogi képviselőjükkel kapcsolatban felmerült ügyvédi munkadíj összegéből álló és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése szerinti összegű másodfokú eljárási költség megfizetésére.

Szeged, 2018. február 1.

. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
a tanács elnöke

Dr. Béri András s.k.
előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.
táblabíró